

Årsrapport fra programsensor

Lars Monsen

**Programsensor ved Det psykologiske fakultet, Universitetet i Bergen
Institutt for utdanning og helse
Master og bachelor i pedagogikk**

Rapporten gjelder for 01.01.06 – 15.11.06

1a. Pensum

Først noen kommentarer som gjelder begge nivå: Litteratur utvalget er allsidig og i de fleste tilfeller oppdatert. Det er også prisverdig at det satses såvidt mye på engelskspråklig litteratur, også på bachelornivå. Videre kan det påpekes at det brukes relativt mye artikler, i noen tilfelle samlet i kompendier. Dette gir mulighet for variasjon, bredde og forskningsorientering. Innvendingen mot en for utstrakt bruk av artikler vil være at det for mange studenter kan være vanskelig å få oversikt og sammenheng i den faglige helhet studiet skal føre fram til, selv om dette kan rettes opp gjennom forelesninger og seminarer. De mange artiklene representerer ulike faglige ståsteder, forskningsretninger og teoribakgrunn. Mange av artiklene stiller relativt store krav til bakgrunnsforståelse for å få utbytte av lesningen. Særlig for bachelorstudenter vil jeg tro en noe større bruk av mer tradisjonelle lærebøker vil være en fordel for den faglige tilegnelsen.

Det bør likevel framheves som positivt at det på begge nivå brukes henvisninger til litteratur på internet. Det er viktig at studentene tidlig trenes opp til aktiv, men kritisk bruk av det enorme litteraturtilfanget som finnes der.

Når det gjelder bachelornivået spesielt er det mye krevende litteratur, både artikler og lærebøker. Det kan diskuteres om det kan være en fordel å bruke norsk/nordisk litteratur der denne er like faglig relevant og oppdatert som den engelske. Faglitteratur på nordiske språk vil på en mer dirkete måte kunne utdype forståelsen av studentenes egen bakgrunn og kanskje i noe større utstrekning provosere fram mer grunnleggende spørsmål om egne forutinntatte oppfatninger.

For masternivået er det mer naturlig å bruke engelskspråklig litteratur. En mulig innvending her kan være at mye av litteraturen har et tverrfaglig tilsnitt, som i de fleste tilfeller kan vurderes positivt i forhold til studiets målsetting, men så langt jeg har oversikt, mangler store deler av denne litteraturen et mer spesifikt pedagogisk innslag. Det spørsmålet kommer jeg tilbake til.

1b. Studieopplegg

Når nå også bachelortilbudet er på plass, ser en i sum at de to programmene representerer en faglig forankring i noen dominerende teoriområder, som til

eks, sosio-kulturell læringsteori. Dette gjør det kanskje enklere for studentene å orientere seg i det konglomeratet av perspektiver og teoritradisjoner pedagogikkfaget totalt sett står for. Denne forankringen kombinert med den sterke vektleggingen på prosessorientert skriving, er grunnlaget for studier med klare profiler. Min innvending i forhold til denne profilen er om vektleggingen på det tverrfaglige er *for* sterk. Så lenge dette heter en bachelor og master i pedagogikk, bør en også definere seg i forhold til det som de fleste pedagogikkutdanninger vil være enige om er kjerneområder av faget. Jeg tenker her spesielt på didaktikk, læreplantenkning og læreplanforskning. Noe av denne innvendingen ser det nå ut til å være tatt hensyn til med den nye modulen Ped 211: Læring og pedagogiske prosesser. Fortsatt vil jeg likevel mene at det kan være grunn til å ta hele spørsmålet om det faglige og tverrfaglige opp til fornyet vurdering.

Studieprofilen gjenspeiler seg også i typen av litteratur som brukes. I det store utvalget av artikler som brukes på begge nivå, har svært mange av dem et teoridrøftende fokus, gjerne med bakgrunn i vitenskapsteoretiske og pedagogisk-filosofiske spørsmål. Det som savnes, er flere artikler som er mer tradisjonelle forskningsartikler som legger fram empiriske resultater. Igjen er det et spørsmål, ikke om enten eller, men både og der balansen blir utfordringen. Skulle jeg nevne noen områder spesielt på masternivået som burde dekkes bedre utover didaktikk og læreplanteori, ville jeg foreslå utdannings sosiologi og norsk utdanningspolitikk. Det finnes mye på globalisering der den delen av utdanningspolitikken er godt dekket. Jeg vil mene at en god bakgrunn fra og forståelse for norsk utdanningspolitikk i fortid og nåtid er en god ballast å ha med seg for alle som går ut med en mastergrad i pedagogikk. Som en støtte til forståelsen vil jeg hevde at utdannings sosiologien er nødvendig. Også dette området er svakt representert i studieopplegget.

Til slutt en liten kommentar til studiets praktiske opplegg og gjennomføring. De studentevalueringer jeg har fått tilgang til, tyder på at på begge nivå følges studentene nøye opp gjennom hele studieforløpet. Her gjøres det en stor innsats fra lærerne i studiene. Studentene utfordres hele tiden på å skrive faglige oppsummeringer, innlegg og essays. Og det gis tilbakemeldinger som er avgjørende for studentenes læringsutbytte. Om instituttet makter å opprettholde et så vidt krevende studieopplegg, vil det bli en viktig del av studiekvaliteten som nok vil merkes på studentrekrutteringen.

1c. Prøveordning/eksamen.

En vesentlig del av ethvert studieopplegg vil være evalueringen av studentene, både underveis og ved avslutningen av studiet. Opplegget for student-evalueringen er for disse to programmene en viktig del av profilen som både gjenspeiler seg i teoriene studentene innføres i der evalueringsspørsmål er sentrale, og den praktiske gjennomføringen av ulike former for tilbakemeldinger

og evalueringer. Her er det god sammenheng mellom teori og praksis. Ved dette evalueringsopplegget blir studentene hele tiden utfordret til å delta, være aktive og bidra med sin faglige forståelse. Evalueringen blir derfor en viktig del av den totale læringsprosess studentene deltar i. Utfordringen ved denne formen for evaluering der ulike varianter av mappevurdering er evalueringens omdreiningspunkt, blir å ivareta studenter som har problemer med å skrive så mye som det her forventes. Med den brede rekrutteringen vi nå har til universiteter og høyskoler, vil vi få inn en studentgruppe som har ulike former for skrivevegring/dysleksi. Dette kan være studenter som på andre måter tilegner seg kunnskap og kan uttrykke seg bedre i muntlig form. Hvor mye en slik påpekning skal tillegges vekt i en samlet vurdering av et evalueringsopplegg, finnes det neppe noen samstemt oppfatning om, men som i videregående skole, er dette også en aktuell problemstilling for høgre utdanning.

2. Studie- og eksamenskrav og generelt om studentenes prestasjoner.

3. Vurderingsprosessen som blir nytta i studiet og praktiseringa av karakterskalan A – F og ev. bestått/ikke-bestått.

Arbeidskravene studentene møter på begge nivå er som pekt på ovenfor både når det gjelder pensumkrav og arbeidskrav knyttet til obligatoriske skriftlige innleveringer, omfattende og krevende for de fleste studenter, slik de også melder tilbake i evalueringene av studiene. Prosessevalueringene knyttet opp mot disse innleveringen henger godt sammen med den avsluttende evalueringen; dvs. eksamen. Først må mappen godkjennes og deretter avslutter studentene normalt med en hjemmeoppgave og muntlig eksaminasjon ev. og/eller 4 timers skoleeksamen. Her får studentene anledning til å vise sin faglige utvikling og det nivå de nå befinner seg på. Den muntlige eksaminasjonen gir både mulighet for å sjekke ut studentens forståelse av sin egen skrivning og deres faglige innsikt og forståelse utover et mindre essay. Det er min oppfatning at en slik muntlig eksaminasjon er nødvendig for å sikre at studentene arbeider med hele bredden av faglige spørsmål og det gir mulighet for å sjekke ut om studenter har hentet hele eller deler av oppgaven fra internet, som i all høgre utdanning er et økende problem ved hjemmeoppgaver.

Når det gjelder studentenes prestasjoner til eksamen, er det ikke så enkelt å ha noen klar oppfatning om det da en slik vurdering av nivå ville forutsette en mer systematisk sammenligning med tilsvarende oppgaver og eksamensresultater fra sammenlignbare studier. Jeg har likevel noen inntrykk som peker i retning av at begge program holder et jevnt godt faglig nivå. Ser vi det i forhold til eksamenskarakterer, synes fordelingene på begge nivå å ligge som forventet, kanskje med en noe lavere strykprosent en det som finnes på enkelte andre studiesteder. På bachelornivået er det god spredning på karakterfordelingen, slik at en kan si at hele skalaen fra A til F brukes. Jeg har lest gjennom noen eksamensbesvarelser og sjekket dette med eksamenskarakterene på disse leste oppgavene. Her fant jeg lite avvik i forhold til hva jeg ville gitt, unntatt et par

tilfeller der jeg ville gitt en C på en oppgave som fikk B og D på en oppgave som fikk C. Bakgrunnen for at jeg ville gitt noe dårligere karakter var at oppgavene ble rent refererende i forhold til to utvalgte bøker fra pensum. For å kunne gi en B forventer jeg mer enn evne til å kunne gjengi innholdet i to bøker på en skoleeksamen. Litt av det samme fant jeg også i et par av hjemmeoppgavene. Her bør det kanskje skje en liten tilstramning i karakterbruken.

På masternivå har jeg erfaring som sensor og har kunnet følge studiet gjennom de senere årene. Her er nok skalaen mer trengt sammen på midten med B som en gjennomsnittskarakter. Likevel ser det for meg ut som dette masterstudiet holder noe igjen på den inflasjon i karaktergivning vi har sett de seneste årene for masterstudier i pedagogikk. Etter min erfaring gis det her langt flere C'er enn hva jeg har erfart fra andre studiesteder, og det mener jeg er en viktig markering av hva et faglig nivå bør innebære. Det er også en observasjon at det her skrives oppgaver med bruk av kvantitative metoder, noe som nesten er på vei ut ved andre masterstudier i pedagogikk. Det sier vel også noe om studieopplegget at en har klart å "verve" noen studenter for tradisjonelle kvantitative empiriske oppgaver. Utover dette mener jeg det faglige nivå er fullt på høyde med det jeg har erfart fra andre studiesteder. Jeg har leste interessante og dagsaktuelle oppgaver der voksne studenter skriver med utgangspunkt i problemstillinger fra sin hverdag, ofte en skolehverdag.

4. Som programsensor deltatt i drøftinger med fagmiljøet.

Jeg har som påpekt ovenfor deltatt som sensor på flere masteroppgaver. Det har gitt mulighet for å drøfte både karakterbruk og kriterier for bedømmelse av mastergradsoppgaver. Her har jeg opplevd stor grad av samstemmighet og med ett eneste tilfelle av klar uenighet om kriterier og karaktergivning. Utover dette hadde jeg ett møte med fagmiljøet i forbindelse med skrivningen av denne rapporten der vi fikk mulighet for å drøfte noen av de problemstillinger som reises i rapporten. I dette møtet fikk jeg oppklart noen misforståelser fra min side og fikk en klarere forståelse for bakgrunnen for enkelte formuleringer i studieplanene. Instituttet sørget også for at jeg fikk en del oppdatert materiale som jeg ikke hadde fått tilsendt på tidligere e-mail. Slik sett kan det sies at jeg har fått et tilfredsstillende grunnlag for å skrive rapporten slik at de beskrivelser og vurderinger som gjøres her, må stå for hva jeg har fått ut av et omfattende materiale og synspunkter formidlet i samtaler.

5. Ev. særlige forhold ved gjennomføringa av studieprogrammet i perioden.

I 2003 avsluttet Gunnar Handal og jeg en evaluering av hovedfag i (praktisk) pedagogikk som senere ble til det masterstudiet i pedagogikk jeg nå er programsensor for. Profilen er fortsatt langt på vei den samme, selv om det er kommet til nyere litteratur og nyorientering i enkelte av modulene. Den store endringen er at instituttet nå også har fått et bachelorprogram i pedagogikk. Da

som nå ser vi at ambisjonene er store for hva en vil få til. Vårt spørsmål fra den gang kan gjentas nå: Har instituttet de nødvendige ressurser til å følge opp alle disse ambisjonene over tid? Det ser for meg ut til at de krevende studieoppleggene kan det føre til store påkjenninger for alle ansatte ved instituttet dersom en ønsker å opprettholde disse prisverdige ambisjonene over lengre tid. Det kan bli nødvendig med en drøfting av forholdet mellom ambisjoner og tilgjengelige ressurser.

6. Rollen og oppgaven som programsensor.

Da jeg fikk den første henvendelsen om å bli programsensor i desember 2005, sa jeg umiddelbart ja både fordi det kunne være en fin anledning til å følge opp evalueringen fra 2003 og få erfart hva en slik oppgave kunne innebære. Etter hvert som vår ble høst, har jeg innsett at dette ble en oppgave jeg gjentatte ganger måtte utsette av hensyn til hjemlige utfordringer og oppgaver. Det var derfor flott for meg å kunne komme til Bergen å få sitte her i ro og fred å skrive denne rapporten. Det er på mange måter en vanskelig oppgave selv om jeg mener å ha noe kjennskap til studiene fra før. Det å bedømme to studieprogram og kvaliteten på disse med utgangspunkt i studieplaner, eksamensoppgaver, karakterfordelinger og tilbakemeldinger fra noen studentgrupper, er neppe et solid nok grunnlag for bastante vurderinger. Selv om rollen her er begrenset til å vurdere programmene og enkelte sider ved gjennomføringen av disse programmene, bør en slik rapport lese for hva den er, en relativt subjektiv meningsytring fra en sensor med noe kjennskap til studiene utover programbeskrivelsene. Det er ingen evaluering av programmene i en mer streng forstand, men jeg håper den kan brukes til videre interne avklaringer av prioriteringer og behov for endringer/justeringer av programmene. Rapporten er et forsøk på å formidle noen inntrykk basert på hva en utenforstående har sett og observert.